

Vergaderjaar 2021–2022

24 587

Justitiële Inrichtingen

Nr. 824

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR RECHTSBESCHERMING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 28 januari 2022

Op 2 december 2021 heeft de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid verzocht om een reactie op een brief van 23 november 2021 van Exodus Nederland namens de vier grote vrijwilligersorganisaties (Exodus, Gevangenzorg NL, Humanitas en Bonjo) inzake de subsidieregeling vrijwilligers in de sanctietoepassing (2023–2025). Bij deze voldoe ik aan dit verzoek.

Op 26 oktober 2021 heeft mijn ambtsvoorganger, Sander Dekker, uw Kamer geïnformeerd over de nieuwe subsidieregeling vrijwilligers in de sanctietoepassing die (na het huidige overgangsjaar 2022) in 2023 in werking treedt.¹ In deze brief heeft hij beschreven welke wijzigingen in de nieuwe regeling zijn doorgevoerd, die tot doel hebben om een gelijk speelveld voor alle vrijwilligersorganisaties te realiseren. De belangrijkste wijzigingen zijn de afschaffing van de forfaitaire subsidies aan de vier grote vrijwilligersorganisaties per 2023 en (de aankondiging van) een nieuwe financieringssysteematiek per 2026. Onderdeel van dit laatste is een verplichte urenverantwoording in de periode 2023–2025.

Vervolgens heeft hij op 19 november 2021 op uw verzoek een reactie gegeven op een brief van vrijwilligersorganisatie Bonjo over deze nieuwe regeling.² In deze brief is hij ingegaan op de kritiek van Bonjo op de wijzigingen van de subsidieregeling. Op 28 november heeft DJI een voorlichtingsbijeenkomst over de nieuwe subsidieregeling georganiseerd waaraan ongeveer 25 (van de 31) vrijwilligersorganisaties, waaronder de vier hierboven genoemde, deelnamen. In deze bijeenkomst zijn ook de vragen uit de brief van Exodus beantwoord. Dit heeft tot op heden niet tot vervolgvragen geleid. Tot slot heeft mijn ambtsvoorganger op 2 december 2021 de nieuwe subsidieregeling in het commissiedebat gevangenis- wezen en tbs met uw commissie besproken (Kamerstukken 24 587 en 29 452, nr. 821).

¹ Kamerstuk 24 587, nr. 808

² Kamerstuk 24 587, nr. 814

In dit commissiedebat is de te introduceren urenverantwoording in de periode 2023 t/m 2025 aan de orde gesteld. Uw Kamer wilde niet dat de urenverantwoording zou leiden tot hogere administratieve lasten voor vrijwilligers. Mijn ambtsvoorganger gaf in reactie hierop aan dat de urenverantwoording niet de gehele duur van 2023 tot en met 2025 zou gelden, maar voor één jaar, te weten 2022. Bij nader inzien bedoelde hij het jaar 2023.

Ik volg deze lijn. De urenverantwoording zal alleen in 2023 (en niet ook in 2024 en 2025) worden verplicht. In 2024 en 2025 zal DJI, op basis van de beleidsinformatie uit de urenverantwoording 2023, een nieuwe bekostigings- en verantwoordingssystematiek ontwikkelen. De vrijwilligersorganisaties zullen daarbij worden betrokken. Per 2026 zullen de vrijwilligersorganisaties blijvend moeten verantwoorden of de subsidie is aangewend voor activiteiten waarvoor de subsidie is verleend. Daarvoor is een vorm van verantwoording nodig.

Tot slot geef ik een reactie op twee punten in de brief van Exodus die los staan van de nieuwe subsidieregeling:

1. *Het beleid ten aanzien van de verklaring omtrent het gedrag (VOG).*
Volgens Exodus geeft het nieuwe VOG-beleid veel verwarring en leidt het door inefficiëntie tot extra werk en kosten;
2. *De bezoekfaciliteiten voor vrijwilligersorganisaties.*
Volgens Exodus vindt het bezoek van vrijwilligers steeds vaker plaats in de publieke bezoekszaal op reguliere bezoektijden waar dit voorheen buiten reguliere bezoektijden in advocatenkamers plaatsvond. Dit gaat volgens Exodus ten koste van familiebezoek. Exodus vindt dat de faciliteiten en vertrouwelijkheid en daarmee ook de kwaliteit van het vrijwilligerswerk steeds meer onder druk komen te staan.

Ad 1. VOG

Het VOG-beleid bij DJI geldt niet alleen voor vrijwilligers maar voor alle externen die werkzaamheden binnen de inrichtingen uitvoeren. DJI heeft op 20 juli 2021 de circulaire met de bestaande regels voor het verlenen van toegang tot de inrichting opnieuw onder de aandacht gebracht van de vrijwilligersorganisaties en de inrichtingen. Dat was nodig omdat dit beleid, dat al sinds 2012 van kracht is, niet door alle inrichtingen op de juiste wijze werd uitgevoerd.³ Door de regels opnieuw eenduidig onder de aandacht te brengen wordt gewaarborgd dat alleen vrijwilligers die de juiste VOG bezitten de inrichtingen binnen komen. Dat voorkomt mogelijke veiligheidsrisico's. Daarnaast kunnen ervaringsdeskundigen en ex-gedetineerden die bijvoorbeeld vanwege hun strafrechtelijk verleden geen VOG kunnen krijgen voor vrijwilligerswerk, onder voorwaarden met een Beschrijving getoond gedrag tot de inrichting worden toegelaten. De Beschrijving getoond gedrag (BGG) komt voort uit de motie van het lid Marcouch om gedetineerden die dat verdienen een «aantekening van goed gedrag» te kunnen geven.⁴ Een BGG is een verklaring waarin de directeur van een inrichting een opsomming geeft van arbeids- en leerervaringen die de gedetineerde op basis van zijn prestaties en inzet heeft mogen verrichten in detentie.

De directeur kan besluiten de ex-gedetineerde die een BGG kan overleggen ook zonder een VOG als vrijwilliger tot de inrichting toe te laten. Dit beleid is onveranderd gebleven en leidt dus niet tot extra werk

³ Circulaire 5732982/12/DJI aanvragen en registreren VOG- en veiligheidsonderzoeken

⁴ Kamerstuk 24 587, nr. 557

en kosten. Daarbij zij nog opgemerkt dat het aanvragen van een VOG door de inrichting wordt gefaciliteerd en betaald.

Ad 2. Bezoekfaciliteiten

Er is een verschil tussen regulier en ambtelijk bezoek. Regulier bezoek betreft bezoek van familie en vrienden/kennissen. Ambtelijk bezoek is het bezoek van bijvoorbeeld een advocaat, de gemeente of de reclassering. Het bezoek van vrijwilligers, dat wordt aangevraagd bij de PI in het kader van het detentie- en re-integratietraject van de gedetineerde, kan als ambtelijk bezoek worden aangemerkt en komt dan niet in de plaats van regulier bezoek. Veelal vindt het vrijwilligersbezoek doordeweeks en tijdens reguliere werktijden plaats. Het bezoek kan op verschillende plekken worden aangeboden, bijvoorbeeld in de spreekkamers of in de bezoekszaal, afhankelijk van de beschikbaarheid van ruimte. Vanwege de coronamaatregelen kan het voorkomen dat het bezoek van vrijwilligers vaker in de bezoekszaal plaatsvindt.

De Minister voor Rechtsbescherming,
F.M. Weerwind